

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci

žalobkyně: **M. B.**
zastoupena Z. B.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 1

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 1. 2021, čj. MPSV-2021/17103-918,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

I. Vymezení věci

1. Správní orgán I. stupně, kterým je Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Hradci Králové – vydal rozhodnutí ze dne 5. 9. 2018, kterým zamítnul návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči a ponechal jeho výši na původních 4.400,- Kč měsíčně, neboť žalobkyně s ohledem na svůj zdravotní stav potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti II. Vůči tomuto rozhodnutí žalobkyně podala odvolání a v rozhodnutí ze dne 17. 6. 2019 žalovaný jako odvolací orgán rozhodl o ponechání příspěvku na péči v II. stupni invalidity od března 2019. Poté podal přípisem podnět k přezkoumání rozhodnutí žalovaného veřejný ochránce práv a ministryně práce a sociálních věcí svým

rozhodnutím čj. MPSV-2020/90184-513/2 ze dne 18. 9. 2020 citované rozhodnutí žalovaného zrušila a věc vrátila k novému projednání. Důvodem bylo to, že Posudková komise Ministerstva práce a soc. věcí (dále jen „PK“) nevycházela při posuzování soběstačnosti žalobkyně v jednotlivých obdobích ze spolehlivě zjištěného zdravotního stavu, nebyla objektivně zjištěna tíže demence ani parkinsonského syndromu.

2. PK znovu ve věci jednala dne 14. 12. 2020 a posuzované období co do tíže zdravotních obtíží žalobkyně rozdělila na **období od 28. 5. 2018 do 6. 3. 2019**, v uvedeném období shledala žalobkyni za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve **stupni II.**, tedy jako středně těžkou závislost, neboť žalobkyně nebyla schopna samostatně zvládat 6 základních životních potřeb, a to mobilita, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Jako další období je konstatováno **období od 7. 3. 2019 do 27. 11. 2019**, kdy u žalobkyně již existovala závislost na pomoci jiné fyzické osoby **ve stupni III.** – těžká závislost, neboť žalobkyně nebyla samostatně schopna zvládat 8 základních životních potřeb, kromě uvedených výše se jedná o základní životní potřebu orientace a komunikace. Posouzení zdravotního stavu žalobkyně pak v období **od 28. 11. 2019** shledalo tuto za již závislou na pomoci jiné osoby **ve stupni IV.** – **úplná závislost**, kdy již žalobkyně nebyla schopna samostatně zvládat ani základní životní potřebu stravování, tělesné hygieny, tedy celkem 10 základních životních potřeb.
3. Žalovaný ve svém rozhodnutí odkázal na zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zejména pak jeho § 8, podkladovou dokumentaci, a doplňující posudek PK v Hradci Králové ze dne 13. 1. 2021. Postupné navýšení samostatně nezvládaných základních životních potřeb PK odůvodnila závěry odborných vyšetření zdravotního stavu ze dne 7. 3. 2019 a 6. 2. 2020.

II. Žalobní argumentace

4. V žalobě je namítáno, že žalovaný nesprávně nezohlednil faktický stav postižené osoby v rozhodném období, tj. 28. 5. 2018 až 6. 3. 2019, ve kterém dle žalobkyně již v plné míře nezvládala základní životní potřeby tělesná hygiena a stravování, což uváděla již ve svém odvolání ze dne 17. 9. 2018. Dále žalobkyně předložila zprávu praktické lékařky MUDr. V., která na základě doložených podkladů z r. 2017 a 2018 dokládá nezvládání cit. dvou základních životních potřeb již v r. 2017 a 2018. Žalobkyně je tedy přesvědčena, že závislost na pomoci jiné osoby u základní životní potřeby tělesné hygieny a stravování vznikla dříve, než žalovaný určil. Navrhuje proto zrušení rozhodnutí MPSV-2021/17103-918, přehodnocení posudkových závěrů a přiznání nezvládání základní životní potřeby tělesné hygieny a stravování již od r. 2017.

III. Vyjádření žalovaného

5. Z písemného vyjádření žalovaného ze dne 3. 5. 2021 vyplývá, že po zrušení rozhodnutí žalovaného byl zdravotní stav a dochovaná soběstačnost žalobkyně hodnoceny znovu posudkovou komisí MPSV v posudku ze dne 14. 12. 2020 a poté v doplňujícím posudku z 13. 1. 2021. Zdravotní stav žalobkyně byl hodnocen pro diagnózu progredující středně těžké demence smíšené etiologie, progredující Parkinsonský syndrom, vleklý reaktivní anxiózně depresivní syndrom, bolesti páteře a nosných kloubů při degenerativních změnách bez kořenového kompresivního syndromu a omezení rozsahu kloubní hybnosti. PK se s ohledem na námitky zabývala dobou, od které byly jednotlivé potřeby

uznány, velmi podrobně, potřebu komunikace a orientace hodnotila jako nezvládanou na základě lékařské zprávy MUDr. F. C. ze dne 7. 3. 2019 od tohoto data a zdůraznila, že z předchozích neurologických vyšetření (6/2017 a 3/2018) vyplývá, že úroveň kognitivních funkcí odpovídá pásmu lehké demence. Pro konstatování nezvládání základní potřeby však je potřebné zjištění stavu středně těžké až těžké demence, občasnou dezorientaci časem PK proto nemohla hodnotit jako dlouhodobé nezvládání pouze jedné kvality kognitivního deficitu. Takovému závěru ovšem neurologická vyšetření před datem 7. 3. 2019 neodpovídají.

6. Rovněž nezvládání základní životní potřeby komunikace může být zapříčiněno středně těžkou až těžkou demencí, posuzovaná byla v posuzovaném období schopna dorozumět se mluvenou řečí a neztratila schopnost psát, obě potřeby nebyly předmětem žalobních námitek, závěr veřejné ochránkyně práv o jejich nezvládání před březnem 2019 není podložen posudkovým hodnocením.
7. K základní životní potřebě stravování, jejíž nezvládání je namítáno od května 2018 posudková komise uvedla, že pro namítanou neschopnost naporcovat si a přenést stravu nebyl shledán medicínský korelát, přemístění stravy či nápoje na místo konzumace lze realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo převezením na servírovacím vozíku nebo přizpůsobením místa konzumace místu servírování. Schopnost najíst se lžící je považována za přijatelný standard. Neschopnost zvládat stravování vyplývá z anatomické či funkční ztráty horních končetin, nevidomosti obou očí či těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Tíže postižení odpovídající uvedenému byla u posuzované prokázána až zprávou MUDr. C. ze dne 6. 2. 2020, kdy byla prokázána středně těžká forma demence (MMSE 15 b). Vzhledem k postupné progresi demence byla neschopnost zvládat tuto potřebu k 28. 11. 2019, PK uvedla, že ze zprávy ze dne 7. 3. 2019 tato tíže nevyplynula.
8. Žalovaný ve svém vyjádření dále uvedl, že obdobně u základní životní potřeby tělesné hygieny hodnotil posudkový orgán to, že u posuzované nebyla přítomna těžká porucha funkce horních či dolních končetin, ztráta zraku ani ztráta duševních kompetencí bránící provedení celkové hygieny při možném využití vhodných pomůcek a jako v případě stravování PK považovala za medicínský důvod pro nezvládání tělesné hygieny až zprávu z neurologie ze dne 6. 2. 2020, z níž vyplývá doložení středně těžké demence. Jedná se o postupný pokles kognitivních funkcí posuzované, kdy záznam subjektivního vnímání zdravotního stavu, který je obsahem lékařské zprávy v odstavci „subj.“, je záznamem toho, jak pacient či osoba blízká zdravotní stav subjektivně vnímá, není však objektivním nálezem o zdravotním stavu. Veřejná ochránkyně práv se ke zvládání potřeby tělesné hygieny a stravování v předmětném období nevyjádřila.
9. Žalovaný měl na základě uvedených skutečností posudek ze dne 14. 12. 2020 spolu s doplněním ze dne 13. 1. 2021 za dostatečně přesvědčivý podklad pro závěr o zdravotním stavu žalobkyně. Žalovaný proto navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Soud po přezkoumání věci hodnotil výše uvedené skutečnosti a listiny, které jsou obsahem správního spisu, jednotlivě i v jejich souhrnu (§ 77 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní - s.ř.s.), a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud se souhlasem účastníků řízení rozhodl ve věci bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).

11. **Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách**, upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci. Podmínky nároku na příspěvek na péči vycházejí z ust. § 7, kde je uvedeno, že příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby a nárok na něj mají osoby, uvedené v § 4 odst. 1, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8, pokud jim tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče uvedený v § 83, nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb...

Dle § 8 odst. 2 cit. zákona se osoba starší 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve

- a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,
 - b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,
 - c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,
 - d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.
12. Z ust. § 9 odst. 1 písm. b), c), d), a f) zákona č. 108/2006 Sb. v platném znění pak plyne, že při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby orientace, komunikace, stravování a tělesné hygieny. Z odst. 4 plyne, že při hodnocení schopností zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Odst. 5 tohoto předpisu upravuje uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě tak, že musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.

13. **Vyhláška č. 505/2006 Sb., v platném znění**, upravuje v Příloze č. 1 schopnost osoby zvládat základní životní potřeby:

- **orientace** – za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se časem, místem a osobou, orientovat se v obvyklém prostředí a situacích a přiměřeně v nich reagovat,
- **komunikace** – za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna porozumět se a porozumět, a to mluvenou srozumitelnou řečí a psanou zprávou, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům nebo zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky,

- **stravování** – za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nápoj nalít, stravu naporcovat, naservírovat, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim,
 - **tělesná hygiena** – za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna použít hygienické zařízení, mýt si a osušovat jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se.
14. **Cit. vyhláška ve svém § 1** upravuje schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti, a to dle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v Příloze č. 1 – viz výše. V odst. 2 je uvedeno, že schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby. Odst. 3 pak upravuje, že při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí a) tělesné struktury a b) tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností. Dle odst. 4 pak se za neschopnost zvládání základní životní potřeby považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu.
15. Předpis v § 2 upravuje, že při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. **U osob, u nichž průběžně dochází ke zhoršování a zlepšování zdravotního stavu, trvá sledované období rozhodné pro posouzení závislosti zpravidla jeden rok; funkční schopnost zvládat základní životní potřebu se v takovém případě stanoví tak, aby odpovídala převažujícímu rozsahu schopností ve sledovaném období.** Z ustanovení § 2a pak plyne, že pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v Příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
16. Jak krajský soud výše uvedl, žalovaný ve svém žalobou napadeném rozhodnutí odstupňoval závažnost zdravotních obtíží, které vedly u žalobkyně k nezvládání jednotlivých základních životních potřeb, do tří období, a to na **období od 28. 5. 2018 do 6. 3. 2019**, kdy byla žalobkyně závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II., neboť nebyla schopna samostatně zvládat 6 základních životních potřeb, a to mobilita, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o

domácnost. Jako další období je konstatováno **období od 7. 3. 2019 do 27. 11. 2019**, kdy u žalobkyně již existovala závislost na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III. – těžká závislost, neboť žalobkyně nebyla samostatně schopna zvládat 8 základních životních potřeb, kromě uvedených výše se jednalo o základní životní potřebu orientace a komunikace. Konečně v období **od 28. 11. 2019** shledal žalovaný žalobkyni za již závislou na pomoci jiné osoby ve stupni IV. – úplná závislost, kdy již žalobkyně nebyla schopna samostatně zvládat ani základní životní potřebu stravování, tělesné hygieny, tedy celkem 10 základních životních potřeb.

17. Jak krajský soud výše v bodě 1. uvedl, postupným rozhodováním správního orgánu, zejména pak na základě zjištění, učiněného ministryní práce a sociálních věcí, dospěl žalovaný po opakovaném posudkovém zhodnocení dochované soběstačnosti žalobkyně v průběhu let 2017 – 2019 k závěru, že její zdravotní stav se postupně zhoršoval a poté, co odborné vyšetření konstatovalo existenci středně těžké demence, nastaly podmínky pro uznání nevládní základních životních potřeb, u nichž je konstatování uvedené diagnózy nezbytné. Krajský soud se seznámil s podkladovou dokumentací žalovaného, z níž plyne, že dne 15. 6. 2018 proběhlo sociální šetření, které zapsalo, že žalobkyně potřebuje dopomoc s chůzí, a to i venku, s pomocí holí, schody nezvládne, klepou se jí ruce. Má poruchu krátké paměti, orientuje se místem, hodnotu peněz nerozezná, vše vyřizuje manžel. Zvládne se podepsat, komunikuje pomaleji, telefon neovládá. Stravu musí mít připravenou, nají se sama lžící nebo vidličkou, vše musí mít naservírované na stole, dietní režim nemá. Oblečení jí chystá manžel, ranní hygienu zvládne sama, zuby si vyčistí, učeše se, celkovou hygienu zvládá pouze s pomocí. S toaletou pomáhá manžel, používá inkontinenční pomůcky. Léky jí podává manžel, ošetřit se nezvládne, je hodně unavená. Přes den odpočívá v křesle, luští křížovky, sleduje TV, čte časopisy, s manželem jezdí na chatu, ale raději je doma. Běžné spotřebiče neovládá, vaření nezvládne, o domácnost pečuje manžel, na nákup jezdí s ním, ale potřebuje dohled. Z podkladů plyne, že manžel se odvolával, namítal nevládní základních životních potřeb tělesné hygieny, stravování, komunikace a orientace, je patrné, že již v r. 2018 žalobkyně měla problémy, které zvládnutí těchto základních životních potřeb zhoršovaly.
18. Krajský soud však připomíná znění základní normy, která váže existenci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu k době jednoho roku, zde zejména znění § 2vyhlášky č. 505/2006 Sb., v platném znění, jak uveden shora v bodě 18. Právní předpis počítá s tím, že u jednotlivce se zdravotní stav vyvíjí a to, zda lze konstatovat dlouhodobost trvání jednotlivých zdravotních postižení a z toho plynoucích dochovaných dovedností nelze odvodit od subjektivních pocitů, ale zejména od záznamu odborného vyšetření zdravotního stavu. Tak se posléze stalo i v přezkoumávaném případě, kdy posudková komise po podrobném prověření situace popsala vývoj zdravotního stavu a dochované soběstačnosti v posudcích ze dne 14. 12. 2020 a jeho doplnění ze dne 13. 1. 2021. Konstatování nevládní jednotlivých základních životních potřeb PK vázala na závěry neurologického vyšetření, které objektivně zaznamenalo již diagnózu středně těžké demence a doplňující posudek jasně hovoří o hodnocení průběhu progredující stařecké demence v kombinaci s Parkinsonským syndromem přítomným znalcem psychiatrem MUDr. T., který stanovil kvalifikovaný odhad nejpravděpodobnější tíže demence i při léčbě kognitivního deficitu, s ohledem na věk žalobkyně, již od data 28. 11. 2019. Zde soud připomíná, že datum vzniku jak invalidity, tak ztráty soběstačnosti v určitých směrech lze vždy kvalifikovaně stanovit pouze s odkazem na závěry odborného vyšetření

zdravotního stavu, které činí objektivní záznam rozsahu duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností posuzovaného.

19. Na základě uvedených skutečností krajský soud dospěl po přezkoumání věci k závěru, že posudkový orgán a posléze žalovaný ve svém žalobou napadeném rozhodnutí respektovaly doporučení ministryně práce s sociálních věcí v jejím rozhodnutí ze dne 18. 9. 2020, zjistily tíži demence a Parkinsonského syndromu u žalobkyně a spolu s již přítomnými podklady v dokumentaci stanovily pro jednotlivé stupně závislosti přezkoumatelným způsobem odůvodněná data v určeném období (viz výše). Krajský soud proto neshledal nedostatečně zjištěný stav věci, o němž by byly důvodné pochybnosti, a žalobu jako nedůvodnou, v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s., zamítl.

V. Náklady řízení

20. Výrok o náhradě nákladů řízení soud odůvodňuje ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když náhradu nákladů řízení lze přiznat ve věci úspěšnému účastníkovi, kterým byl v dané věci žalovaný správní orgán, ten však náhradu nákladů řízení nežádal.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 23. února 2022

JUDr. Jana Kábrtová v. r.
samosoudkyně